

можно осуществить, если примем за комплексное целое хозяйствование древесиной, лесохозяйствование и деревообрабатывающую промышленность до бумажной промышленности и неотложно осуществим развитие деревообрабатывающей промышленности, а также развитие выращивания леса с целью основного капиталовложения.

Halász A.: DIE AKTUELLEN FRAGEN DER HOLZWIRTSCHAFT.

Die ungarische Holzwirtschaft wird derzeit nicht mehr durch eine Mangelwirtschaft, sondern durch die Suche nach Möglichkeiten zur Verwertung des eingeschlagenen Holzes gekennzeichnet. Wegen der schnellen Verminderung der Absatzmöglichkeiten für herkömmliche Produkte, die durch grosse Abmessungen gekennzeichnet sind, bereitet auf kurzer Frist — auch bei einem gleichbleibenden Niveau des Holzeinschlags — die Verwertung der entstehenden Überflüsse ein Problem. Eine Lösung zeigt sich vor allem in der Erschliessung des Lokalbedarfs, der einst durch die Mangelwirtschaft unterdrückt wurde sowie in der Einschränkung des Brennholzimports und der Ausdehnung des Zellholzexports. Ein brennendes langfristiges Problem der ungarischen Holzwirtschaft ist die Verwertung von 2,2 Mio fm Holz, das in kurzer Zeit als ein Überschuss auf die gegenwärtige 5 Mio fm Holz zu erwarten ist. Die Lösung dieses Problems wird durch die gänzliche Einstellung der Brennholzeinfuhr begünstigt. Eine volle Lösung kann jedoch nur dann erzielt werden, wenn in der Entwicklung der Holzwirtschaft die Forstwirtschaft und die Holzbearbeitung bis zur Papiererzeugung als eine komplexe Ganzheit aufgefasst wird und die Entwicklung der Holzbearbeitenden Industrie als eine akzessorische Investition der Grundinvestition zur Entwicklung der Holzproduktion unverzüglich durchgeführt wird.

Beszámoló az ülészakról

„Immár hagyományossá vált tudományos ülészakunkon ez évben is az elmúlt év kutatási eredményeiről adnak kutatóink számot. Annak érdekében, hogy a gyakorlati erdőgazdálkodás és az erdészeti kutatás kapcsolatait érzékelhetővé tegyük, felkértük dr. Sali Emil, dr. Madas András és Halász Aladár elvtársakat, hogy megnyitóként foglalják itt össze számunkra az erdőgazdálkodás legfontosabb napirenden levő problémáit. Az általuk mondottak mintegy keretet képeznek, amelyen belül az intézet kutatói és külső munkatársai ismertette eredmények adott kérdésekben rámutatnak a megoldások lehetőségeire. A tisztelt hallgatónak így az összefüggések ismeretében jobban módjuk lesz eredményeinket értékelni, felhasználásuk lehetőségeit mérlegelni.”

Ezekkel a szavakkal nyitotta meg dr. Keresztesi Béla, az Erdészeti Tudományos Intézet igazgatója a plénum előtt az ülészakot. A szavaiban jelzett három előadást lapunk első részében teljes egészében közöljük. Erre kívánunk bennünket azok rendkívüli jelentősége. Gazdaságtörténeti fordulatot jelentenek be, olyant, ami egész erdőgazdálkodásunknak új irányt szab. Fatermesztésünkben a pusztán mennyiségi fokozást fel kell váltás a minőségre és választékra való céltudatosabb törekvés és erőteljesebben kell kezdeményeznünk a felhasználás, feldolgozás terén is. Mindezeket túlmenően élénken előtérbe lépnek a gazdaságossági kérdések.

Ezek a szempontok érvényesültek máris a különböző szakágazatokat átfogó szakülések során.

Az erdőműveléstan szakülés dr. Sali Emil elnöklete alatt nagyrészt az erdőnevelés racionalizálási kérdéseivel foglalkozott. Dr. Keresztesi Béla mint első előadó a Duna—Tisza közti homokok fenyőtelepítéseinek akácelejítési kísérletei alapján megállapította, hogy kis területeken, eltérő termőképességű termőhelyeken legracionálisabb elejítési mód az egzakt termőhelyterkép alapján tervezett foltos telepítés, ezekben a felszabadító tisztítás teljesen elesik. Termőhelyterkép hiányában a lombos fafajok számára kedvező vízháztartású homokokon a szalagos elejítés célszerű. Így a fafajok közötti harc küzdőterét a szalagok érintkezési vonalára lehet korlátozni. Erdeifenyveseink 60%-át kitevő tisztítási korú állományokban dr. Solymos Rezső az Erdőnevelési Utasításban még átlag öt belenyúlást mindössze kettőre javasolta csökkenteni. Az elsőre 6—8 éves korban, a másodikra 14—16 évesben kerül sor, erőteljes és nagyrészt sematikus módszerrel. Így még maga a nevelővágás is olcsóbbá válik 15—20%-kal, s a munka 40%-át géppel lehet végezni. Az erősebb belenyúlás a racionalizálásra irányuló kutatás eredményeként máris terjed az erdőgazdaságokban, ifj. Béky Albert beszámolójában rámutatott, hogy a tisztítási erély az utolsó két évben 3—8%-kal nőtt az előző hét évhez viszonyítva a minta- és ellenőrző területek elemzésének eredménye szerint. A feketefenyvesekben immár negyedik éve folyó erdőnevelési és fatermeszi vizsgálatokról Kovács Ferenc adott tájékoztatást. Az eddigi eredmények nagymértékben támasztják alá ezeknek a vizsgálatoknak szükségességét. Dr. Kiss Rezsőnek kísérleti eredményei a kocsányostölgyesekben is megalapozottá teszik a tisztítási visszatérési idő emelését, a belenyúlások számának csökkentését. A makkvetésekben 20 éves korig elegendő a három,

csemetével történt erdősítésben a két belenyúlás és 15 éven túl már az első törzskiválasztást is el kell végezni. A belenyúlás mértékét illetően rámutatott a visszamaradó állomány állapotának fontosságára. Erre legjellemzőbb a körlapösszeg, ilyen jellegű normatívákat már össze is állított. A gyakorlatban és szakoktatásunkban eddig sajnos keveset nem értékelt körlapösszeg kifejező erejére hívta fel *Madás László* is a figyelmet, sürgetve azoknak a körlapösszeghatároknak kimunkálását, amelyek között állományaink folyónövedéke a legnagyobb. A zalai bükkösök körlapösszegegyváltozását vizsgálta *Mendlik Géza*. Az általa szerkesztett helyi faterméstábla szerint a főállomány körlapösszegének görbéi még 120 éves korban is emelkedő irányzatúak, a folyónövedék 100 éves korban 12,4—7,6 m³/ha, a javasolható vágáskor az I. és II. fatermési osztályban 120, a III.-ban 110 év. Fatömegvizsgálatokról számolt be *dr. Sopp László*, 5623 tölgyfának adatfelvétele sok értékes megállapításra ad alkalmat. Az erdőművelési szakülésen kapott helyet az erdők közjóléti szerepének érvényesítése is. *Dr. Tóth Sándor* a budapestin keresztül mutatta be a parkerdőkkel szemben támasztott közjóléti kívánalmakat és azok kielégítési problémáit.

A termőhelykutatói szakülést *dr. Pántos György* vezette. Az előadások azt mutatták, hogy ez az egyébként is talán legjáratott út tovább szélesedett. *Dr. Járó Zoltán* mutatta be, hogy a fafajmegválasztást alátámasztó termőhelytípusképzés továbbfejlesztése során az altípusok és változatok miként szolgálnak már a fatermés, melioráció vonatkozásait is. Tipológiai alapon vizsgálta *dr. Tóth Béla* a nagyalföldi tájcsoport tölgyeseit és állapította meg, hogy cser található a kocsányostölgy és nemesnyárok számára kedvező termőhelyeken, ugyanakkor túlszáraz helyeken kocsányostölgyek sýnlődnék. Legkevesebb 800 ha-on áll olyan cserállomány a tiszántúli kötött talajokon, amelyeknek feleresélése kocsányostölgygel vagy nemesnyárral lehetséges és indokolt. Ugyanakkor mintegy 500 ha olyan kocsányostölgyessel kell számolni, amelyet cseressé kell átalakítani. *Dr. Simon Miklós* a fűzek telepítési lehetőségét mutatta ki homoki termőhelyeken. A fehérhűz a nemesnyárhoz képest általában kevésbé talaj- és levegőigényes, sikeres természetében fő szerepe a hidrológiai viszonyoknak van. Az előadó — kísérleti eredményei alapján — a fűztermesztésre már konkrét javaslatokat tett. A nemesnyárok telepítését kizáró termőhelyhibákra vonatkozó kutatási eredményekről *Adorján József*, különösen az olasznyáratok illetően pedig *dr. Szodfridt István* számolt be. *Dr. Babos Imre* a nemesnyár fajták termőhelyigényének feltárásán túlmenően növekedésük és a választéktermesztés lehetőségeinek megállapítása céljából létesített fajtaösszehasonlító kísérleti állománytelepítések első (4 éves) eredményeit értékelte. Legfontosabb megállapítása az óriásnyárnak a betegségekkel szembeni igen erős fogékonysága, ez valószínűleg a H—381 és franciányár klónoknak a nyár számára már kevésbé alkalmas termőhelyeken való fokozottabb mértékű telepítésével kerülhető meg. Az óriásnyár növekedésmentét a Nyírségben *Halupa Lajos* vizsgálta és megállapította, hogy ennek fő növekedési szakasza 10—13 éves korára esik, így a nevelővágásokat eddig már el kell végezni, mert a későbbi gyérítéseknek már nincs számottevő hatása a növedékre. *Palotás Ferenc* a 2/3 éves ültetési anyag alkalmazásával foglalkozott és kimutatta, hogy ez a nagyméretű anyag csak mezőgazdasági műveléssel egybekötve, a legkiválóbb termőhelyeken gazdaságos, ahol a ráfordítással arányos többtermelés várható. A termőhelytipológia fejlesztéséhez szükséges tudományos aprómunkáról *Horváthné dr. Proszl Sára* a „Csemeték tápanyagfelvételének változása a tenyészidőszak folyamán” című és *Halupa Lajosné* az „Eltérő fakadási idejű kocsányostölgyek növekedésmentete” című előadásában számolt be.

Az erdőhasználati és erdészeti gazdaságtani szakülés *Halász Aladár* elnöklete alatt főleg a szervezésben rejlő racionalizálási kérdésekkel foglalkozott. *Dérföldi Antal* általában az üzemviteli kutatások gyakorlati jelentőségét fejtegette és ismertette, hogy részleteiben mivel kívánunk foglalkozni az ilyen irányú kutatómunka során. *Dr. Szász Tibor* részleteiben a fahasználati munkák szervezésében rejlő gondalkodási lehetőségeket boncolgatta. Rámutatott arra, hogy az iparban a termelés megindítását általában megelőzi a szervezési programnak több változatban való kidolgozása és közülük a gazdaságosság szempontjait legjobban kielégítő változatnak előkalkuláció alapján való kiválasztása. A fahasználat adottságai fokozott mértékben kívánják ilyenek készítését. *Kuthy Timót* mélyebbre menve a darabolás helyének megválasztásához vizsgálandó tényezők hatásaira hívta fel a figyelmet, *Ott János* pedig ehhez kapcsolódva a különböző darabolási helyekhez kötött anyagmozgatási módszerek összehasonlító időszükségleti és gazdaságossági vizsgálatának egyes eredményeit ismertette. *Dr. Farkas Vilmos* rövid áttekintést adott az erdőgazdasági szállítási programozási problémákról, rendszerezett ismereteket nyújtott az erdészeti szállítások gyakorlati programozásához. *Illyés Benjámin* a szállítási költségelemei meghatározásának módszertani vizsgálati eredményeit foglalta össze és rámutatott, mely problémák megoldása segítené elő a költségelemek értékének

pontosabb megállapítását. A gazdaságossági összehasonlító vizsgálatok ismertetése során *dr. Márkus László* a csemetermelés ilyen vonatkozású kérdéseivel foglalkozott. A szakülés előadásai között fagazdálkodásunk jövőjét illetően rendkívül nagy jelentőségű megnyilatkozás történt *dr. Lengyel Pál* részéről. A hazai cellulóz- és papíripar ezek szerint megfelelő beruházások létesítésével jelentős mennyiségű fát tud hasznosítani. A lombosfák nagy része cellulóz-, illetve félcellulóz előállítására alkalmas — a következő sorolás szerint: legkedvezőbb a nyárfa, ezt követi a gyertyán, bükk, éger, fűz, tölgy, akác, vadgesztenye, cser csökkenő értékkel.

Az erdészeti gépesítési szakülés *dr. Madas András* elnöklete alatt természetéből kifolyóan mind erdőhasználati, mind erdőművelési területet érintett. *Dr. Szepesi László* a motorfűrészek fejlesztésének várható kilátásaival foglalkozott. *Huszár Endre* a gépesített útépités és anyagmozgatás kölcsönhatását vizsgálva figyelmeztetett, hogy a feltáráshálózat optimális sűrűségére vonatkozóan az egyes szerzők egyenletei csak nagy általánosságban nyújthatnak irányszámokat. Kisebb egységre — tag, gravitációs csoport — vetítve csak részletes elemzés vezetethet célra. Ahol többféle gép és technológia is számításba jöhet, gazdaságossági számításnak kell eldöntenie, hogy az adott feltártsághoz alkalmazkodjék-e a munkát végző gép és technológia, vagy az alkalmazni kívánt géphez és technológiához alakítsuk-e az utak sűrűségét. *Kassai Jenő* az erdőgazdasági rakodók összevonásának hatásait vizsgálta a szállítási költségek alakulására. *Finta István* a hosszúfás anyagmozgatást vizsgálta és megállapította, hogy az általánosságban alkalmazott hazai gépek — az árbocdaru, Csepel D—344 tehergépkocsi, átalakított 10 tonnás dömper —, valamint a szovjet gyártmányú villás emelő targonca bizonyos fenntartásokkal általában alkalmasak a hosszúfás anyagmozgatás kiszolgálására. *Danszky István* az erdősítési munkák gépesítésének fejlesztési lehetőségeivel foglalkozva megállapította, hogy a tervezett géppark beállítása esetén évi 26—30 millió forint közvetlen munkabérmegtakarítás, 1750 fő munkaslétszámcsökkentés és további — pénzben ki nem fejezhető, de az állomány későbbi életében realizálódó — eredmény érhető el. *Walter Ferenc* a csemetekerti munkák gépesítésének előfeltételeit kutatta, s köztük legfontosabbnak találta a mintegy 800 ha-nyi állandó csemetekertünk közel 55%-át kitevő 1 ha-n aluli területű kertek összevonását. *Balló Gábor* a legfontosabb erdőgazdasági talajművelőgépek leggyakrabban előforduló beállítási hiányosságait tárgyalta. Vizsgálatai szerint a helytelenül beállított ekékkel tetemes vonóerőnövekedés lép fel, a sorközi művelőgépek rossz beállítása a munkaminőség romlását okozza. *Horváth Lászlóné* összefüggést keresett az erdő- és munkagépek üzemeltetése, valamint az erdőgazdaság jellege, földrajzi helyzete, feltártsága, illetve fennálló feladatai között. Javaslatot tett az ilyen jellegű, több irányban is hasznosuló tipizálásra.

A rendezés lehetővé tette, hogy mind a művelési, mind a használati érdeklődésű szakemberek is részt vehessenek a szűkebb szakterületüket érintő gépesítési előadásokon. Elismerésért jelentette ez annak az egyre élenkebben jelentkező igénynek, hogy a gépesítés kérdéseit ne önállóan, hanem az illető szakterületen belül, annak szerves részeként vizsgáljuk és tárgyaljuk. Érdemes ezen az úton a jövőben még tovább menni.

Az erdészeti nemesítési és erdőtelepítési szakülés elnöke *Sitkey János* volt. Ezen *Mátyás Vilmos* beszámolt a magtermelő állományok felülvizsgálatáról. Területük ennek során hamadára csökkent, de nagy jelentőségű, hogy gondoskodás történt a vágáskort elért értékes állományoknak utódállományokban való fenntartására. *Bánó István*, a kámoni erdeifenyő magtermelő plantázs terméseredményeiről beszámolta tudatta, hogy a magtermelő üzemből olyan klónösszeállítás lehetséges, amely 15—20 éves korra a hektáronkénti 1 q tiszta maghozamot is megadhatja. *Retkes József* az erdeifenyő magtermelő ültetvényekben végzett vizsgálatai során terméshozamfokozás érdekében az üzemi ültetvények részére a gömbölyűre-metszést ajánlotta, valamint azt az eljárást, amelynek során az oltvány csúcsát 2—4 felső örvvel együtt távolítják el. *Fuisz József* az üzemi magvizsgálatokról számolt be. Erősen kifogásolta a központi magvizsgálat nem kielégítő mértékű igénybevételét. Ennek hiánya következtében nem tudnak világos értékelést végezni a felhasználás tekintetében újabb döntő jelentőségűnek felismert víztartalom tekintetében. A kritikus értékek ismeretének hiánya súlyos károokra vezet. *Dr. Papp László* az eldugványozott anyag országosan mintegy fele mértékű pusztulásának okául a dugványinak tárolás és kezelés közbeni vízvesztését okolta. Eljárásokat javasolt a víztartalom megőrzésére, illetve utánpótlására. Jellemző a kérdés horderejére, hogy a megmaradásnak 10%-os javulása kétféle millió forintos eredményjavulással járna. *Dr. Kopecky Ferenc* a gönyüi kísérleti állami gazdaságban beállított szalma-cellulóz-köztes nyártelepítés eredményéről számolt be. A tapasztalat szerint a 200 db/ha-onkénti törzsszámmal telepített 'I.214' között a szalmatermelés csak az első két évben gazdaságos. *Harkai Lajos* a simafenyő állományok növekedésének vizsgálatával újra felhívta a figyelmet erre a fajra. Alkalmas termőhelyen a leggyorsabban növekvő fenyők

közé sorolható, még a számára szélsőségest jelentő termőhelyen is eléri a 19 m³/ha növedéket. *Dr. Szőnyi László* és *Ujvári Ferenc* az erdőnek a vizek levonulására, illetve a hordalékképzésre kifejtett hatásával foglalkozó vizsgálataikat ismertették.

Az erdővédelmi és vadgazdasági szakülésen *dr. Tóth Sándor* elnökölt. Elsőnek *dr. Pagony Hubert* ismertette a fenyőtűkarcgomba elleni védekezés újabb eredményeit. Sikerült már az első éves csemetéket is védeni és a négy éve folyó állománypermetezési kísérletek eredményei is nagyon biztatóak. *Kiss László* a vegyszeres növényvédelem káros mellékhatásaival foglalkozott és figyelmeztetett a talajfertőtlenítő vegyszerfelhasználás során a csupán elkerülhetetlenül szükséges adagok alkalmazására. *Dr. Szilágyi László* a nyárdugványok pusztulásában az elsődleges okot jelentő vízvesztés mellett az ennek nyomán elhatalmasodó nyárfarák károsítását vizsgálta, *Gergác József* Marsonina-károsítás fellépését jelentette be nyárákon, *dr. Szontágh Pál* pedig nyárállományaink rovarfertőzöttségével foglalkozott. *Tallós Pál* az 1967. évi erdővédelmi előrejelzést ismertette és visszatekintve megállapította, hogy az 1966. évi prognózis a legfontosabb károsítókra vonatkozólag kevés kivételtől eltekintve helytállóan bizonyult. A vadgazdasági kutatás köréből *dr. Nagy Emil* a fogoly zárttéri tenyésztésében elért kutatási eredményeket ismertette, *dr. Holdampf Gyula* pedig a nagyvadas vadászterületek téli vadeltartóképeségének fokozásáról tartott előadást. A nagyvadnak őszi-téli idényben bőséges tápanyagellátását biztosító idős, makktermő tölgyesek és bükkösök megfogytatásával pótlásként vadgesztenyések telepítését javasolta. Létesítésük véleménye szerint a biológiai vadkélhárításnak egyik leghatékonyabb módja. Amit pedig nem tud elhárítani, arra *dr. Lengyel György* ajánlott újabb, véralbumint felhordó kézi eszközt. Alkalmazása egy-emberes munkát tesz lehetővé, mert a homokszórást is el tudja látni a kezelője. Végül *dr. Vicze Ernő* hívta fel a figyelmet az erdőszegélyeknek a méhlegelő-javításban való szerepére. Az egyéb melléktermékek is alkalmas fa- és cserjefajok bevitelével megszüntethető volna a méhészet termelési bizonytalansága, amit az akácvirágzásnak való szinte teljes kiszolgáltatottsága jelent.

Jérôme René

A hosszufás tehergépkocsi-vontatók KGST-minősítésének tapasztalatairól

Dr. BALOGH FERENC — WALTER FERENC

A KGST MÁB Gépesítési és Villamosítási Állandó Munkacsoportjának határozata értelmében három országban (Szovjetunióban, Csehszlovákiában, Lengyelországban) párhuzamosan folytatják az 5 t-ás kategóriába tartozó tehergépkocsikhoz kialakított utánfutós szerelvények nemzetközi vizsgálatát.

A vizsgálat menetének ellenőrzésére és a minősítések tematikájának megvitatására 1966. október 10—16-ig terjedően szakértői értekezletet hívtak össze a Szovjetunióban. Az értekezlet színhelye a Kaukázus északi oldalán elterülő guzeripeli erdőgazdaság volt. Az erdőgazdaság egyben a Központi Kutató Intézet (CNIIME) vizsgálati bázisterülete is, így a helyszíni bejárások során az értekezlet résztvevői megismerkedhettek a hegyvidéki fakitermelés korszerű technológiájával és gépi berendezéseivel. Beszámolónkban az erdőgazdaság gépi fakitermelését, közelítési és szállítási munkáit, a KGST-minősítésen szereplő tehergépkocsi-vontatók konstrukciós sajátosságait, fontosabb műszaki, üzemeltetési mutatóit kívánjuk ismertetni a hazai szakközönsséggel.

Az erdőgazdaság bázisterülete a Kaukázus gerinc-vonulatának közelében fekszik. A hasznosított erdőterületek tengerszint feletti magassága maximálisan 2000 m. Az erdőgazdaság összterülete 82,8 ezer ha, erdővel borított terület 72,6 ezer ha. Az állományok összes fatömege 26 117 ezer m³, ebből vágásérett 24 485 ezer m³. Egy ha-ra eső fatömeg 200—280 m³. Az előforduló fontosabb fajok százalékos megoszlása: jegenyefenyő 46%, bükk 32%, tölgy 17%, egyéb 5%. Az ipari-fakihozatal átlagos értéke erdőgazdasági viszonylatban 70%, tűzifa 30%.